

Beredskap i händelse av brand

Text: Helena Tiderman Foto: Moah Göransson

Att förbättra brandsäkerheten i hemmet och på arbetsplatsen är något alla bör prioritera. Har man en funktionsnedsättning kan det krävas särskilda åtgärder och anpassningar. För det finns ett visst stöd och resurser att tillgå. Men också genom att själv vara förberedd och medveten kan man bidra till en tryggare miljö och minska riskerna vid brand. ►

B

randsäkerhet är viktigt för alla, både i hemmet och på arbetsplatsen, och extra viktigt om man har en funktionsnedsättning som gör

det svårare att uppmärksamma eller hantera en brand. Det kan till exempel handla om att man har svårt att släcka en brand eller att snabbt utrymma bostaden eller arbetsplatsen på egen hand.

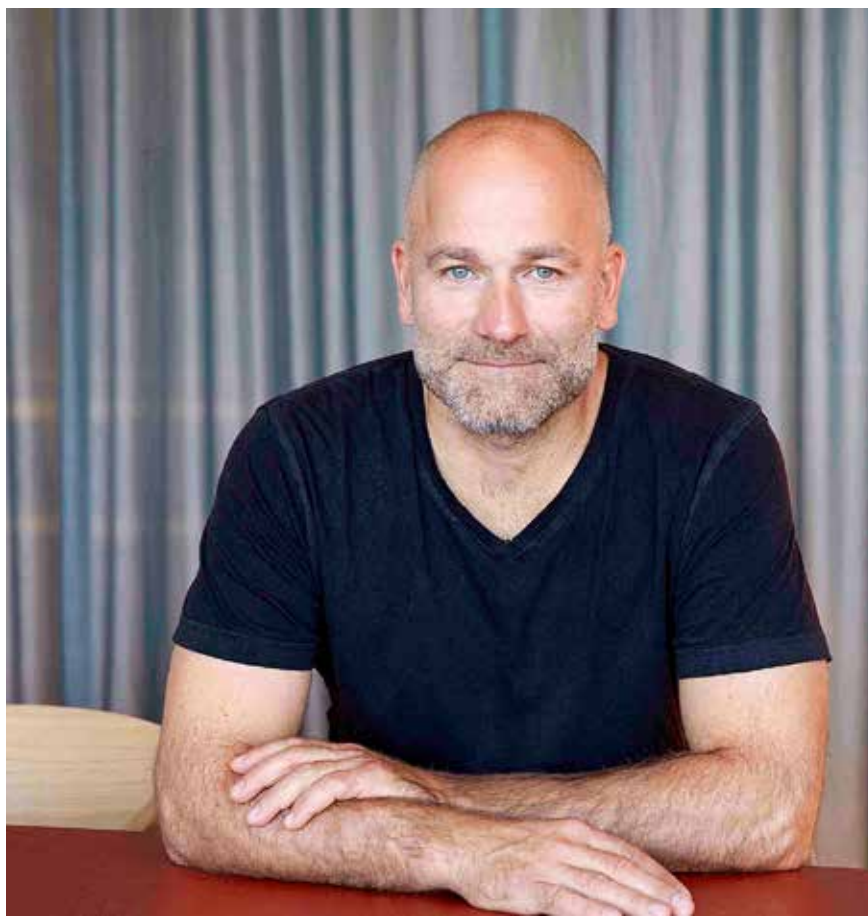
Alla kan drabbas av en brand och köket är den plats i hemmet där det oftast börjar brinna. Andra vanliga brandorsaker är batterier på laddning, bortglömda levande ljus, cigaretter eller tändstickor som hamnar i soffan, sängen eller fätöljen. Personer med nedsatt rörlighet, syn eller hörsel är ofta mer utsatta vid brand. Därför är anpassade brandvarningssystem och en väl genomtänkt utrymningsplan extra viktigt, säger Lars Brodin, brandingenjör på Brandskyddsföreningen.

Lagar och riktlinjer

I Sverige finns det lagar och riktlinjer för att stärka brandskyddet för alla medborgare, inklusive personer med funktionsnedsättning. Det är många som har ett ansvar enligt lagstiftningen. Arbetsgivare om det handlar om arbetsplatser, kommunens socialtjänst om det handlar om boende. Men även fastighetsägare och de boende själva har ett eget ansvar.

Exempel på åtgärder kan vara:

- Individuella anpassningar såsom hörsel- eller synanpassade brandvarnare.
- Planering av utrymningsvägar som är tillgängliga för personer med rörelsehinder.
- Utbildningar och informationsinsatser för att öka medvetenheten om brandsäkerhet.
- För offentliga lokaler som till exempel teatrar, köpcenter med mera, finns tydliga krav på till- och frångänglighet vid nybyggnation.

Lars Brodin, brandingenjör.

– När det gäller befintliga byggnader är reglerna tyvärr fortfarande ganska luddiga. Men det har i viss mån tillkommit nya krav i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om att arbetsplatser ska vara till- och också frångängliga i fall av brand. Det innebär att byggnader ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i den dagliga användningen av byggnaden. Därmed ska det också kunna gå att sätta sig i säkerhet på egen hand om en brand uppstår. Ordet ”frångänglighet” används ofta för att beskriva detta, det vill säga möjligheten att kunna utrymma en byggnad, säger Lars Brodin.

Vad gäller när man bygger nytt?

När nya byggnader uppförs i Sverige finns det krav på att de ska uppfylla Boverkets regler för brandskydd, enligt Plan- och bygglagen, PBL.

Några viktiga aspekter för brandskydd vid nybyggnation är:

- Tillgängliga och säkra utrymningsvägar för alla: Byggnader ska vara anpassade så att personer med rörelsenedsättning kan ta sig ut eller få hjälp att evakueras.
- Automatiska släcksystem och automatiska brandlarm i vissa byggnader: Sprinklersystem kan minska risker för personer som har svårt att evakueras själva.
- Tydlig skyltning: Nödutgångar och utrymningsplaner måste vara lättlästa och inkluderande, exempelvis med punktskrift.
- Tillfälliga utrymningsplatser om det inte finns möjlighet att ta sig till det fria på egen hand.
- Användning av brandsäkra material i konstruktionen.

Utrymningshissar som är utrustade med nödströmsförsörjning finns idag på ett fåtal offentliga platser. Det kommer troligtvis att bli mer vanligt förekommande i framtiden, säger Lars Brodin. ►

Vad kan du göra själv för att öka brandsäkerheten?

När det gäller sin egen arbetsplats tycker jag att man ska fråga arbetsgivaren hur det har tänkt att lösa frångängligheten i händelse av brand. Detta för att säkerställa att alla på arbetsplatsen kan ta sig ut, poängterar Lars Brodin.

Det finns flera enkla åtgärder du själv kan vidta för att minska brandrisken och öka säkerheten i din bostad:

- Installera och testa brandvarnare – med vibration eller ljussignal om du har hörselnedsättning, minst en per våningsplan, och helst i sovrum.
- Ha en brandsläckare och brandfilt lättillgänglig.
- Undvik att överbelasta eluttag och använd CE-märkta elprodukter.
- Se till att spisen är avstängd efter användning och håll brandfarliga material borta.
- Gör upp en utrymningsplan och öva den regelbundet.
- Informera eventuella grannar eller assistenter om din situation om du behöver hjälp vid en brand.

Tips till arbetsgivare:

- Anpassa arbetsplatsen efter anställda med funktionsnedsättningar.
- Ha tydliga och anpassade utrymningsvägar samt öva på utrymning.
- Utbilda personal i brandförebyggande åtgärder och första hjälpen.

Äldre en utsatt grupp

Även äldre är en utsatt grupp vad gäller brandskydd och statistik visar att personer över 80 är överrepresenterade bland de som omkommer i bränder.

– Här ser vi en liknande problematik som för personer med funktionsnedsättning. Antingen att man inte kan ta sig ut eller att man inte kan uppmärksamma att det brinner, på grund av nedsatt hörsel och syn. Men det finns olika sätt att förhöja brandsäkerheten. Mobila sprinklers är ett exempel som kan aktiveras med rökdetektor. Dessa

kan installeras i bostäder och jag vet att det finns kommuner som köpt in sådana för att erbjuda enskilda personer i behov, säger Lars Brodin.

Lagen om bostadsanpassningsbidrag kan eventuellt ge stöd för anpassningar kopplat till brandskydd, vilket skulle göra det möjligt för fler att bo kvar hemma.

En vanlig orsak till bränder i hemmet är att spisen glöms påt. Detta kan förebyggas med en spisvakt, som det finns möjlighet att få ekonomiskt stöd för. Även brandskyddsutrustning som brandfilt och brandsläckare är viktiga. Vanligtvis väger en brandsläckare sex kg, men det finns mindre varianter på två kg som kan vara lättare att hantera. Att ha en mindre brandsläckare är bättre än ingen alls, och man kan även

ha flera små för ökad säkerhet.

– En brist vi länge har påtalat är att brandsäkerheten i bostaden inte rutinemässigt ses över hos personer som får stöd, exempelvis genom hemtjänst eller bostadsanpassning. I dagsläget fokuserar insatserna främst på fysiska hinder som trösklar, medan den övergripande brandsäkerheten förbises. Vi anser att en helhetsbedömning bör göras för att säkerställa att personer har en rimlig chans att klara sig vid en brand. Vi har påtalat detta flera gånger med hänvisning till Socialtjänstlagen, men har ännu inte fått gehör. Att förbättra brandsäkerheten skulle dessutom kunna leda till besparingar, då fler kan bo kvar hemma längre. Frågan blir allt viktigare i takt med att befolkningen åldras och fler lever längre, säger Lars Brodin. ●